

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Urszula Sara Zielińska

DOP-WŚ.0500.81.2026.MZ
4538395.18923787.15250980
Warszawa, 05-10-2026

Dotyczy: interpelacji Posłów Bartosza Romowicza oraz Marka Rząsy (znak K10INT19485)
Temat: brak skutecznych działań dotyczących barszczu Sosnowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem pow. Bieszczadzkiego

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr. K10INT19485 Posłów Bartosza Romowicza oraz Marka Rząsy przekazuję odpowiedź w zakresie kompetencji Ministra Klimatu i Środowiska.

- 1. Jakie konkretne przyczyny spowodowały, że pomimo wieloletniej wiedzy Ministra o występowaniu barszczu Sosnowskiego na terenie powiatu bieszczadzkiego oraz związanym z nim zagrożeniem dla ludzi do chwili obecnej nie wdrożono skutecznego i trwałego ograniczania jego występowania?**

Barszcz Sosnowskiego jest inwazyjnym gatunkiem obcym stwarzającym zagrożenie dla Unii, rozprzestrzenionym na szeroką skalę. Zasady postępowania z tym gatunkiem określają w szczególności rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014¹, ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych² oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r.³ w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów. Ustawa o gatunkach obcych określa zadania i kompetencje organów administracji publicznej oraz innych podmiotów związane z wykonywaniem przepisów rozporządzenia nr 1143/2014. Przepisy te nie powierzają Ministrowi Klimatu i Środowiska prowadzenia działań zaradczych na jakichkolwiek nieruchomościach. W przypadku IGO rozprzestrzenionego na szeroką skalę działania prowadzi m.in. dyrektor parku narodowego na obszarze parku, właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska na obszarze rezerwatu przyrody w zakresie określonym ustawą, właściwe organy i zarządcy na gruntach

¹ Dz. Urz. UE L 317 z 04.11.2014, str. 35, z późn. zm.

² Dz. U. z 2023 r. poz. 1589, z późn. zm.

³ Dz. U. poz. 2649

Skarbu Państwa, podmiot władający nieruchomością, a na pozostałych obszarach – właściwy wójt, burmistrz albo prezydent miasta. Gmina przyjmuje zgłoszenia stanowisk IGO, przekazuje je do weryfikacji i ujęcia w Centralnym Rejestrze Danych o IGO, ustala podmiot odpowiedzialny oraz informuje go o konieczności przeprowadzenia działań zaradczych.

Kompetencje w zakresie prowadzenia działań zaradczych zostały ustawowo rozdzielone pomiędzy różne organy i podmioty, zależnie od statusu oraz położenia nieruchomości. Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie ma kompetencji w tym zakresie.

2. Jakie konkretne działania Ministerstwo zamierza podjąć lub zainicjować w 2026 i 2027 roku w celu zwalczania barszczu Sosnowskiego na terenie powiatu bieszczadzkiego, poza wskazywaniem jednostkom samorządu terytorialnego możliwości ubiegania się o dofinansowanie? Proszę o wskazanie rodzaju planowanych działań, obszaru ich realizacji, podmiotów odpowiedzialnych oraz konkretnych terminów rozpoczęcia działań w terenie.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie jest organem właściwym do planowania ani zlecania działań zaradczych wobec barszczu Sosnowskiego na konkretnych nieruchomościach powiatu bieszczadzkiego. W konsekwencji Ministerstwo nie może wskazać terminów rozpoczęcia prac terenowych, ich szczegółowego obszaru ani wykonawców w odniesieniu do zadań należących ustawowo do innych organów i podmiotów. Działania powinny być planowane i prowadzone przez podmioty właściwe na podstawie art. 16 ustawy o gatunkach obcych, zależnie od statusu gruntu. Na obszarze Bieszczadzkiego Parku Narodowego właściwy jest dyrektor Parku; na innych terenach mogą to być w szczególności podmioty władające nieruchomościami, zarządcy nieruchomości Skarbu Państwa, właściwe organy Lasów Państwowych lub – na pozostałych obszarach – właściwy wójt albo burmistrz. Dobór metody działania wobec IGO rozprzestrzenionego na szeroką skalę należy do podmiotu przeprowadzającego dane działanie.

Dopuszczalne działania obejmują środki fizyczne, w tym m.in. wykopywanie, przecinanie szyjki korzeniowej, koszenie, ścinanie kwiatostanów, wypas, okrywanie lub usuwanie wierzchniej warstwy gleby, a także środki chemiczne stosowane zgodnie z przepisami dotyczącymi środków ochrony roślin i środków biobójczych. Dobór metody, harmonogram i częstotliwość zabiegów muszą uwzględniać skalę stanowiska, warunki terenowe, bezpieczeństwo ludzi oraz wymogi ochrony przyrody. Ministerstwo wspiera rozwiązania systemowe, w tym ramy prawne, dostęp do informacji o IGO oraz instrumenty finansowania, nie zastępuje jednak podmiotów ustawowo odpowiedzialnych za wykonanie prac w terenie.

3. Czy na działania związane ze zwalczaniem barszczu Sosnowskiego w powiecie bieszczadzkim zostały lub zostaną zabezpieczone konkretne środki finansowe na lata 2026–2027? Jeżeli tak – proszę o wskazanie ich wysokości, źródła finansowania, terminu uruchomienia oraz podmiotów, które będą mogły z nich skorzystać. Jeśli nie – proszę o wskazanie przyczyn.

W ramach funduszy europejskich z programu FEnIKS⁴ oraz programu FEPW⁵ nie przewiduje się obecnie nowych naborów wniosków na realizację przedsięwzięć polegających na zwalczaniu inwazyjnych gatunków obcych, w tym barszczu Sosnowskiego, na obszarze powiatu bieszczadzkiego ani innych regionów kraju. Jednocześnie warto podkreślić, że Bieszczadzki Park Narodowy w ramach projektu dofinansowanego ze środków FEnIKS⁶ realizuje działanie związane ze zwalczaniem inwazyjnych gatunków obcych: barszczu Sosnowskiego oraz niecierpka gruczołowatego. Obszar działania obejmuje obwody ochronne: Tarnawa, Ustrzyki Górne, Caryńskie i Osada. Zwalczanie Barszczu Sosnowskiego dotyczy obszaru ok. 25 ha, zaś zwalczanie niecierpka gruczołowatego dotyczy obszaru ok. 29 ha. Zadanie jest realizowane od czerwca 2024 r. do listopada 2029 r. Wydatki ogółem zaplanowane na wykonanie działań wynoszą 77,9 tys. zł, w tym dofinansowanie ze środków UE - 66,2 tys. zł.

Natomiast w ramach środków Funduszy norweskich i EOG planowane jest uruchomienie naboru pn. „Ochrona bioróżnorodności i ekosystemów”. Jednym z kwalifikowanych obszarów wsparcia będzie eliminacja i ograniczanie inwazyjnych gatunków obcych oraz zapobieganie ich dalszemu rozprzestrzenianiu. Nabór będzie miał charakter ogólnopolski i nie przewiduje preferencji regionalnych. Jego uruchomienie planowane jest w III-IV kwartale 2026 r. Do składania wniosków uprawnione będą m.in. jednostki samorządu terytorialnego oraz podmioty publiczne odpowiedzialne za ochronę przyrody.

Łączna alokacja środków przewidziana na ten nabór wynosi 10 mln euro, natomiast przewidywana wartość dofinansowania pojedynczego projektu będzie mieścić się w przedziale od 300 tys. € do 1,5 mln €. Okres kwalifikowalności wydatków będzie trwał do 30 kwietnia 2031 r.

Obecnie nie przewiduje się wsparcia dotacyjnego na działania związane ze zwalczaniem inwazyjnych gatunków obcych w ramach krajowych środków finansowych pozostających w dyspozycji NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Rzeszowie.

- 4. W odpowiedzi na wcześniejszą interpelację wskazano, że powiat bieszczadzki, w tym gmina Ustrzyki Dolne, był brany pod uwagę przy wyborze terenów do testowania metod zwalczania inwazyjnych gatunków obcych. Czy teren ten został ostatecznie wybrany do realizacji tych działań? Jeżeli tak – kiedy rozpoczną się działania i jaki będzie ich zakres? Jeżeli nie – jakie konkretnie kryteria zdecydowały o niewybraniu tego terenu oraz jaki teren został wybrany?**

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w ramach projektu nr FENX.01.05-IW.01-0102/24 pn. Wdrażanie Planu działań dla priorytetowych dróg przenoszenia inwazyjnych gatunków obcych realizuje zadanie polegające na przeprowadzeniu kompleksowej analizy wybranych metod zwalczania inwazyjnych gatunków barszczu kaukaskich i rdestowców. W ramach przygotowania do jego prowadzenia przeprowadzono wybór terenów, na których wykonywane będą prace – zgłoszone nieruchomości poddano ocenie w zakresie zgodności z założeniami projektu. Podstawę wyboru stanowiła ocena terenów pod kątem możliwości realizacji planowanych działań, a w procesie tym kierowano się przede

⁴ Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

⁵ Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027

⁶ FENX.01.05-IW.01-0024/24, pn. *Ochrona czynna zagrożonych gatunków i siedlisk na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego w latach 2024-2029.*

wszystkim kryteriami określonymi w dokumentacji projektowej - m.in. wielkością terenu, szacowanym stopniem pokrycia zwalczanym gatunkiem, charakterem populacji w danym miejscu (np. charakter zwarty/rozproszony, wystarczająca liczba płatów), przewidywanych kosztach prowadzenia działań i ryzykami, które w przypadku wystąpienia mogą wpłynąć na rezultaty prac projektowych. Biorąc powyższe pod uwagę tereny zlokalizowane na terenie powiatu bieszczadzkiego nie zostały uwzględnione w grupie nieruchomości zakwalifikowanych do realizacji przedmiotowych działań.

5. Czy Ministerstwo uznaje dotychczasowe działania dotyczące występowania barszczu Sosnowskiego w powiecie bieszczadzkim za skuteczne i wystarczające? Jeżeli tak – proszę o przedstawienie danych potwierdzających tę ocenę, w szczególności dotyczących powierzchni objętej zwalczaniem, liczby stanowisk objętych działaniami oraz zmiany skali występowania tego gatunku w ostatnich latach. Jeżeli nie – na jakiej podstawie Ministerstwo ocenia skuteczność dotychczas podejmowanych działań?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie dysponuje podstawą do sformułowania zbiorczej oceny, że dotychczasowe działania na całym obszarze powiatu bieszczadzkiego są skuteczne i wystarczające. Ministerstwo nie prowadzi tych działań w terenie ani nie jest organem gromadzącym dane o zabiegach wykonywanych na poszczególnych nieruchomościach. Zgodnie z ustawą o gatunkach obcych, podmioty prowadzące działania zaradcze powinny monitorować ich skuteczność i oddziaływanie na gatunki niedocelowe oraz przekazywać wymagane informacje, w tym miejsce i termin działań, zastosowane środki, powierzchnię zajmowaną przez IGO po zabiegach, opis skuteczności i koszty. Co do zasady informacje te trafiają do gminy, która przekazuje raport za poprzedni rok właściwemu regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska; dane są następnie wprowadzane do Centralnego Rejestru Danych o IGO. Niektóre organy, w tym dyrektor parku narodowego i RDOŚ, wprowadzają dane bezpośrednio do Rejestru.

Dla uzyskania pełniejszego obrazu skuteczności działań na obszarze powiatu korzystne byłoby zestawienie dostępnych danych gromadzonych przez właściwe gminy, zarządców nieruchomości, Bieszczadzki Park Narodowy oraz RDOŚ w Rzeszowie. Taka analiza mogłaby uwzględniać w szczególności porównanie powierzchni i liczby stanowisk przed rozpoczęciem działań i po kolejnych zabiegach, ograniczenie wytwarzania nasion, występowanie odrostów i siewek oraz trwałość efektów w kolejnych sezonach. Brak kompletnych i porównywalnych danych dla całego powiatu nie pozwala obecnie na wiarygodne przedstawienie żądanych wartości ani na kategorię ocenę dotychczasowych działań jako wystarczających.

6. Skoro działania związane ze zwalczaniem barszczu Sosnowskiego pozostają w kompetencjach różnych organów i podmiotów, jakie konkretne działania zostały lub zostaną podjęte w celu zapewnienia ich skutecznej koordynacji na terenie powiatu bieszczadzkiego? Proszę o wskazanie, czy Ministerstwo podjęło lub zamierza podjąć inicjatywę w tym zakresie, a jeżeli tak – w jakim terminie i w jakiej formie?

Koordynację działań wobec IGO rozprzestrzenionych na szeroką skalę zapewnia przede wszystkim mechanizm określony w ustawie o gatunkach obcych. Zgłoszenie stanowiska kieruje się do właściwej gminy, która przekazuje dane właściwemu organowi w celu ich weryfikacji i wprowadzenia do Centralnego Rejestru Danych o IGO, ustala podmiot odpowiedzialny oraz informuje go o stwierdzeniu gatunku i konieczności podjęcia działań

zaradczych. Podmioty prowadzące działania przekazują informacje o ich przebiegu i skuteczności, a gmina raportuje je właściwemu regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska. Mechanizm ten umożliwia gromadzenie danych o stanowiskach, podmiotach odpowiedzialnych i wykonanych zabiegach, nie ustanawia jednak jednego podmiotu odpowiedzialnego za operacyjną koordynację wszystkich działań na obszarze powiatu.

W odniesieniu do powiatu bieszczadzkiego działania zaradcze prowadzą zatem podmioty właściwe ze względu na status i położenie nieruchomości. Dla zwiększenia ich skuteczności zasadne byłoby dobrowolne uzgodnienie przez właściwe gminy, RDOŚ w Rzeszowie, Bieszczadzki Park Narodowy, zarządców nieruchomości Skarbu Państwa oraz pozostałe podmioty władające nieruchomościami zasad wymiany danych o stanowiskach, harmonogramów zabiegów na terenach sąsiadujących i sposobu monitorowania rezultatów.

Minister Klimatu i Środowiska nie ma kompetencji do przejęcia koordynacji prac terenowych ani do wydawania właściwym podmiotom poleceń dotyczących terminów i metod zwalczania na konkretnych nieruchomościach. Rola administracji rządowej na poziomie centralnym obejmuje tworzenie ram prawnych i rozwiązań systemowych, natomiast wsparcie merytoryczne i obieg danych realizują organy ochrony przyrody w granicach swoich ustawowych kompetencji. Na obecnym etapie brak jest podstaw do wskazania odrębnej inicjatywy Ministerstwa dla powiatu bieszczadzkiego wraz z terminem jej uruchomienia; nie wyłącza to współpracy właściwych podmiotów w ramach istniejących przepisów.

Z wyrazami szacunku

Urszula Zielińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM